

Ammatillista opettajankoulutusta tekniikan opettajille

Tarina Ammatillisesta opettajankoulutuksesta Tampereella perustuu 24 vuoden kokemukseen työstä opettajankouluttajana ja yksikön johtajana, työstä, jolla on pääsääntöisesti ollut jo käsitteenä vahvasti tunteita herättävä vaikutus tekniikan alan opettajiin. Jaan tarinani kuuteen koulutuksen elinkaarta kuvaavaan vaiheeseen tekniikan opettajan silmin katsottuna.

1. Aika, jolloin aurinko paistoi

Aika ennen vuotta 1960-lukua oli tekniikan opettajille kulta-aikaa. Opiskelijoilla oli pakolliset harjoittelujaksot, opettajilla kunnan kesälomat, kateederiopetus oli tavallisin tapa opettaa eivätkä opettajankouluttajat puhaltaneet niskaan. Yhtä onnellisia olivat myös yliopistojen opettajat.

Opettaja nähtiin tiedon siirtäjänä, jolloin pääpaino opetuksessa oli oikean tiedon jakamisessa.

Kirjassaan Pyynikin rinteessä Kalle Pääatalo kuvaa aidosti tunnelmiaan Tampereen teknillisen koulun huoneenrakennuksen opintosuunnalla vuonna 1947: *”Kurssillamme oli monia sodissa hyvinkin pahoissa paikoissa olleita ja haavoittuneita. Kuitenkin Tampereen teknillisen oppilaitoksen, maisteri Kajovaaran kemian tunneilla, tuntuivat taululle kutsutuista sodan pelot mitättömiltä. Meitä ei hyvinyt muu kuin kuunnella niskat punaisina opettajamme suusta.”* Mitä varten

ollette yleensä tänne teknilliseen oppilaitokseen hakeutunut?” Tällöin vielä luokassa vallitsi kuri ja järjestys.

Kalle Päätaalo opiskeli rakennusmestariksi, mutta samat opettajat opettivat myös insinöörioppilaita.

2. Taivaalle ilmestyi pilviä

Ajatus opettajien pedagogisesta koulutuksesta oli kuitenkin jatkuvasti vireillä. Joulukuussa 1940 annetun asetuksen mukaan ”tarvittaessa voidaan, sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään, jokin valtion teknillinen oppilaitos järjestää teknilliseksi normaalioppilaitokseksi, jossa opettajiksi aikoville annetaan ohjausta käytännöllisessä opetustaidossa.”

Koulutuksen voidaan sanoa alkaneen kuitenkin vasta parikymmentä vuotta myöhemmin eli vuonna 1962, kun kauppa- ja teollisuusministeriö ilmoitti eduskunnan myöntäneen varoja teknillisten oppilaitosten opettajille järjestettäviä pedagogisia opettajan valmistuskursseja varten. Koulutus oli vapaaehtoista ja se oli tarkoitettu erityisesti nuorille opettajille.

Kuva opettajasta muuntui lähemmäksi muotoilijaa, jolloin opettajalla nähtiin olevan selkeä kuva ”tuotteelle” esim. insinöörille asetetuista vaatimuksista.

Yli kuusisataa teknillisten oppilaitosten opettajaa sai opastusta työhönsä joko professori Matti Peltosen johdolla toteutetuilla lyhytkursseilla tai niitä seuranneilla professori Lasse Lampisen johtamilla kesä- ja jatkokursseilla. Valmistuskursseja toteutettiin 1980-luvun alkuun asti.

Opiskelijapalaute oli ainakin ei-tamperelaisilta positiivista: *”Tampere on kiva paikka!”*

3. TOPKO toi vuonna 1988 taivaalle lisää pilviä

Suunnittelutyötä teknillisten oppilaitosten opettajien pedagogisesta koulutuksesta tehtiin ja sen laajuudesta käytiin keskustelua kaiken aikaa. Kuitenkin vasta keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpano sai aikaan sen, että vuodesta 1988 alkaen pedagoginen koulutus määrättiin pakolliseksi teknillisten oppilaitosten opettajille. Vuosittain koulutuspaikka järjestyi aluksi 40:lle ja myöhemmin 80:lle ”onnettomalle” opettajalle.

Koulutukseen (20 ov) saivat toki osallistua myös aiemmin virkaan nimitetyt sekä muut päätoimiset opettajat. Opettajankoulutus suoritettiin kahden vuoden aikana työn ohessa.

Koulutuksen toteutuksesta vastasi Teknillisten oppilaitosten valtakunnallinen opettajankoulutuskeskus TOPKO, joka toimi Tampereen teknillisen oppilaitoksen osastona. Johtajan, kahden yliopettajan, suunnittelijan ja sihteerin lisäksi toimintaa pyöritti 29 ohjaavaa opettajaa, jotka olivat myös teknillisten oppilaitosten opettajia.

Me TOPKOlaiset olimme näiden vuosien aikana ”pedakoomikkoja”, jotka sijoitettiin talossa johonkin piiloon, pois ihmisten silmistä. Pikkujouluissa meille tai meistä laulettiin ystävällisiä ivalauluja ja -puheita, joiden tarkoitus oli opastaa meitä opettajaopiskelijälähtöisempään toimintaan. Meillä oli jo silloin paljon ystäviä.

Pyysimme 1990-luvun alussa kurssilaisiamme kuvaamaan piirroksella, mitä he ajattelivat opettajan tehtävistä ennen kurssia (kuva 1) ja kurssin jälkeen (kuva 2). Alkuperäiset kuvat oli piirretty fläpille, joten tässä Kari Paldaniuksen piirrokset. Mielestämme kuvat osoittavat, että koulutuksellamme oli merkitystä opettajien käsitykseen tehtävistään.

Kuva 1

Kuva 2

4. TOPKOsta TAOKKiksi ja sadepilvet taivaalle

Vuonna 1996 AMK-uudistuksen myötä ammatillinen opettajankoulutus organisoitiin uudelleen siten, että yhdeksästätoista alakohtaisesta ammatillisesta opettajankoulutuslaitoksesta yhdistelemällä perustettiin viisi ammattikorkeakoulun yhteydessä toimivaa ammatillista opettajakorkeakoulua. TAOKKin juuret muodostivat TOPKO (Teknillisten oppilaitosten opettajankoulutus) ja KNMO (Kurun normaalimetsäoppilaitos).

Opettaja kuvattiin lähinnä matkaoppaaksi, opittava aihe kumpuilevaksi maastoksi, jossa yhdessä liikutaan.

Tässä vaiheessa alettiin jo haikailla menneitä erään opettajaopiskelijan todetessa: *”Olisi erittäin tärkeää, että TOPKO jatkossakin toimisi teknillisten oppilaitosten opettajankoulutuskeskuksena, koska heillä on nyt kehitettynä toimiva systeemi tekniikan alan opettajien kouluttamiseen.”*

Koulutuksen toteutusmalli säilyi entisellään, mutta se laajeni 20:stä 35:een asetuksen sanelemaan opintoviikkoon (myöhemmin 60 op). Aloituspaikat lisääntyivät 260:een ja tekniikan opettajaopiskelijat saivat seurakseen monien eri alojen kollegoja.

5. Uhka ulkopuolelta siirsi pilviä auringon edestä

Maailma muuttui. Nopeasti uudistuneet teknologiset työympäristöt edellyttivät yksilöiltä aikaisempien ajattelu- ja toimintamallien uudelleenjäsentämistä, ja jatkuvaa oppimista. Asiantuntijuutta ei jätetty enää yhden ihmisen tietojen ja taitojen varaan. Osaaminen nähtiin tiimien ja verkostojen yhteisen toiminnan tuloksena. Kysymys kuului: kehittyvätkö oppiminen ja osaaminen niille asetettujen haasteiden tahdissa?

Työelämän vaatimusten kanssa samaan aikaan myös opiskelija-aines muuttui. Tekniikka ei koulutusalan enää vetänyt. Keskeyttäneiden ja ”o-kerholaisten” määrä kasvoi.

6. TAOKK auringonpaisteena

TAOKK on ollut usean viime vuoden aikana Suomen vetovoimaisin ammatillinen opettajakorkeakoulu. Valtaosa opiskelijoista on edelleenkin tekniikan alalta. Me TAOKKilaiset olemme olleet iloisia siitä, että te ja teidän edeltäjäinne olette valinneet TOPKOn tai TAOKKin opiskelupaikaksenne. Te olette antaneet meille haasteita. Kartuttamalla tietojamme ja taitojamme me olemme päivä päivältä pystyneet paremmin tukemaan teidän työtänne opettajana ja te olette oppineet luottamaan meihin. Olemme yrittäneet ja yritämme edelleenkin luoda aurinkoista tulevaisuutta tekniikan opettajille.

Aurinkoa tarvitsevat myös nykyiset ja tulevat opiskelijamme, siksi pääpaino opettajan työssä on olemassa olevan kasvun hoitamisessa (lannoitus, kasvu ja kitkeminen).

Bruneria (1987) lainaten: ”Elämä on elettyjen, koettujen ja kerrottujen tarinoiden kudelman”. Lukuisista tarinoistanne lämpimät kiitokset.